

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Alia difficultas, quæ est de ignorantia consequenti, expeditur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

§. III.

Alia difficultas, que est de ignorantia consequenti, expeditur.

Dico secundò, ignorantiam consequentem causare voluntarium simpliciter, & involuntarium secundum quid. Ita S. Doctor in eodem articulo.

Probatur prima pars: Qui vult causam alicujus effectus, vult etiam in ipsa causa effectum ex ea sequutum: Ergo cum ignorantia consequens sit simpliciter voluta, etiam effectus ex illa sequutus erit simpliciter volutus in illa, & per consequens simpliciter voluntarius.

B Altera etiam pars suadetur: Quod sit contra aliquam inclinationem voluntatis, est involuntarium secundum quid: Sed effectus proventiens ex ignorantia consequenti, sit contra aliquam inclinationem voluntatis: Ergo est involuntarius secundum quid. Minor probatur: Operans cum tali ignorantia, ita est affectus dum operatur, ut si adesset scientia, non poneret effectum, unde illò positò, & adveniente scientià, tristatur, ut patet cum quis non factà sufficienti diligentia, putans occidere feram, occidit amicum: Ergo voluntas operans cum illa ignorantia, habet aliquam inclinationem in oppositum. Patet Consequentia: nam ut ait Aristoteles; *Ethic. ca. 1. Eorum qui per inscientiam agunt, si quem facti penitet, invitus egisse dicitur.* Ex quo inferes, quòd sicut illa quæ sunt ex metu, sunt mixta ex voluntario & involuntario, ita & ea quæ procedunt ex ignorantia consequenti.

Adverte tamen, quòd ignorantia subsequens est duplex; una purè subsequens, quæ conditionem concomitantis non admittit; ut cum quis affectat ignorare, ut liberius peccet, vel cum quis negligit scire quod debet, unde postea cum ignorantia peccat, quòd pertinet ad ignorantiam crassam; alia est ignorantia subsequens, admittens conditionem ignorantie concomitantis, quæ idèò mixta ex utraque dici potest; v. g. cum aliquis non factà sufficienti diligentia, dum putat se occidere feram, occidit hostem suum, quem valde cupiebat occidere. Ignorantia ergo consequens, quæ non est mixta ex concomitante, siue sit affectata, siue crassa, causat involuntarium secundum quid; non autem illa quæ est mixta ex concomitante, modò explicatò: cum enim omne mixtum participet ex natura utriusque extremi; talis ignorantia mixta participat ex subsequente quòd est de ejus essentia, scilicet facere voluntarium simpliciter, excludendo involuntarium simpliciter; & de concomitante, non tristari de effectu, sed letari, atque adèò non causare involuntarium secundum quid.

§. IV.

Solvuntur objectiones.

CONTRA primam partem conclusionis objici potest; Ignorantia consequens removel scientiam, quæ si adesset, homo non faceret id quòd modò facit ex ignorantia: Ergo talis ignorantia causat involuntarium simpliciter. Antecedens est Divi Thomæ in hoc articulo, ubi loquens de hac ignorantia ait: *Causat tamen secundum quid involuntarium, inquantum*

quidem non vult ignorare, non tamen curat ad discere ea quæ potest, & tenetur scire; & hæc ignorantia vocatur crassa seu supina.

A Ex quibus intelliges divisionem allatam esse bonam & convenientem: Nam ignorantia, ut conducere potest ad rationem voluntarii, tripliciter potest se habere ad actum voluntatis, qui continet actum externum ex ignorantia faciendum, primò ut causa, secundo ut effectus, tertio neque ut causa, neque ut effectus, sed ut per accidens concomitans talem actum: Atque ignorantia, quæ verè est causa actus, est ignorantia antecedens, quia causa præcedit effectum, prioritare saltem naturæ; ignorantia verò quæ est effectus voluntatis, est consequens, quia effectus consequitur causam; ignorantia tandem quæ neque est causa, neque effectus, neque præcedit, neque subsequitur ratione causalitatis talem actum, sed solùm illum comitatur, & per accidens illi conjungitur, concomitans est: Ergo ignorantia convenienter dividitur in antecedentem, concomitantem, & subsequentem.

B Notandum secundò, involuntarium posse sumi dupliciter; primò positivè, vel contrariè, quatenus dicit aliquid quòd est contra inclinationem voluntatis; secundò negativè, vel contrariè, prout dicitur putam negationem voluntarii, & meliùs dicitur non voluntarium; quia licet non sit secundum inclinationem voluntatis, non est tamen contra, sed merè indifferenter se habet. Dubitatur ergo, quænam ex dictis ignorantis causet involuntarium positivè, aut negativè.

§. II.

Resolvitur difficultas, quoad ignorantiam antecedentem,

Dico primò, ignorantiam antecedentem causare involuntarium simpliciter, Ita Divus Thomas hic art. 3.

Probatur: Quòd causat effectum omnino nolitum, & repugnantem inclinationi voluntatis, causat involuntarium simpliciter: Sed ignorantia antecedens causat effectum omnino nolitum, ac repugnantem inclinationi voluntatis, ut patet in exemplo supra adducto; projiciens enim sagittam ex ignorantia antecedente, occidit hominem quem nolisset occidere, & quem dolet occidisse: Ergo ignorantia antecedens causat involuntarium simpliciter. Ex quo inferes, illum excusare à peccato: quia peccatum adèò voluntarium est, ut si non sit voluntarium, non sit peccatum: unde qui invincibiliter ignorat v. g. esse vigiliam, non peccat carnes comedendo; de quo fultus in tractatu de peccatis.

E Ex hoc etiam intelliges, quinam contra actus, quænam vota, & similia, valida sint, si fiant ex ignorantia antecedente. In his enim attendenda sunt duo, videlicet substantia rei, & accidentia: si ignorantia sit de substantia, invalidus est contra actus; secus autem, si sit de accidentibus: unde si quis contraheret matrimonium cum muliere paupere, existimans esse divitem, matrimonium hoc esset validum; quia divitiæ & paupertas sunt quid accidentale matrimonio; si verò contraheret cum Catharina, existimans esse Margaritam, matrimonium non esset validum, quia est ignorantia circa substantiam.